

Nyare litteratur av intresse för språkvårdsarbetet

DANMARK

Albeck, Ulla: Dansk Stilistik. 7. udgave. 1973. 289 s.

1. udgave kom i 1939, 6. udgave i 1967. 7. udgave er et fotografisk optryk med enkelte tilføjelser "saa at de vigtigste Sekundærværker og Strømninger i Aarene siden Bogens Tilblivelse skulde være registreret". Med sagregister og forfatterregister.

Anderson, Axel: Håndbøgernes Hvor-står-det. 1969. 496 s.

Indeholder bl. a. en fyldig ræsonneret bibliografi over nordiske (specielt danske), tyske, engelske og franske ordbøger. Såvel modersmålsordbøger som oversættelsesordbøger er behandlet i oversigten.

Bang, Jørgen og Karl Hårbøl: Fremmedordenes byggeklodser. 2. udgave. 1971. 131 s.

1. udgave kom i 1966 (norsk udgave, Fremmedordenes byggeklosser, ved Gotfred Schultz. 1967. Svensk udgave, Lånordens byggstenar, ved Birger Bjerre. 1970). Bogen indeholder en alfabetisk liste over stammer, især græske og latinske, som ofte forekommer i fremmedord. Ved den enkelte "byggekloids" gives der oplysning om den oprindelige betydning og eksempler på ord hvori byggekloidsen indgår. Med opgaver og ordregister.

Danske Studier. Bind 66—69. 1971—74.

Af indholdet kan nævnes: Erik Hansen: Jensen er nede i postkassen med et brev. Konstruktioner med consubjectum i moderne dansk (1971). — Erik Hansen: Modal interessens. Nu bør det (komme) frem (1972). — Iver Kjær og M. Bau-

mann Larsen: "Tings gik like that". En dansk-amerikansk tekst og et bilingvistisk analyseperspektiv (1973). — Anne Duekilde: Brugsbetegnelserne i Ordbog over det danske Sprog (1974).

Dansk lix 70. Særnummer af Læsepædagogen [1971]. 50 s. Først udsendt i duplikeret form med titlen Dansk lix 1970. En rapport. [1970?].

Rapport fra et udvalg nedsat af Direktoratet for Folkeskolen og Seminarierne. Udvalgets opgave var bl. a. at undersøge mulighederne for at tilpasse resultaterne af C. H. Björns-sons lixundersøgelser til brug i danske skolebiblioteker og udarbejde forslag til et dansk læsbarhedsindeks. Rapporten indeholder foruden udvalgets redegørelse responsa fra en statistiker, en dansksproglig sagkyndig og en læsepædagog (Allan C. Malmberg, Ole Togeby og Eva Jacobsen).

Dansk Sprognævn. Årsberetning 1971/72. 1972. 35 s.

Dansk Sprognævn. Årsberetning 1972/73. 1973. 35 s.

Som i de tidligere årgange består ca. halvdelen af årsberetningerne af et udvalg af de svar som nævnet har givet skriftligt.

Espegaard, Arne: Vendsysselsk Ordbog. Ordbog over målet i de vendsysselske herreder samt Øster Hanherred. Bind 1 (a—g). 1972. 288 s. Bind 2 (h—l). 1972. 294 s. Bind 3 (m—slåvise). 1973. 328 s.

Fibiger, Bo: Partipolitisk sprogbrug. 1972. 123 s.

Bogen er en analyse af de politiske partiers sprogbrug i valgkampen op til folketingsvalget i september 1971. Forfatteren afviser de traditionelle problemstillinger i forbindelse med politikersprog som forfejlede og betoner kraftigt at spørgsmålet om politisk sprogbrug ikke blot er et kommunikationsteknisk problem, men et politisk. Som en konsekvens heraf indtager analysen af den politiske sprogbrugs situationelle kontekst (det politiske system, ideologi, partiernes historie, brug af medier m. m.) en dominerende rolle i fremstillingen, mens analysen af konkrete sproglige træk er be-

grænset til i hovedsagen at omfatte de enkelte partiers ordbrug (nøgleord, konnotationer m. m.) i deres skrevne valgmateriale.

Gotfredsen, L.: Langelandsk ordbog. Bind 1. A—H. 1972. 515 s. Bind 2. I—R. 1973. 557 s. Bind 3. S—Å. 1974. 578 s.

Ordbogen omfatter "ordforrådet i den langelandske dialekt, således som den taltes i Snøde Sogn i det første tiår af dette århundrede". Bagest i bind 3 er der en liste over personnavnes udtale.

Hansen, Erik: Magister Stygotii betænkninger over det danske sprog. Redigeret af Steffen Heger og Lars Henriksen. 1973. 218 s.

Udvalg af artikler fra årene 1964—1971, der tidligere har været trykt i dagbladet Information (Magister Stygotius: Sprogsyn og sprogveje). If. udgiverens forord er der overvejende udvalgt "artikler der behandler sproget i den samfundsmæssige sammenhæng". Med register.

Hansen, Erik: Reklamesprog. Ny [dvs. 2.] udgave. 1970. 141 s.

Bogen er let revideret i forhold til 1. udgave, som kom i 1965. Den giver en oversigt over karakteristiske træk i reklamens sprogbrug, argumentationsform m. m.

Hjorth, Poul Lindegård og Erik Larsen: Direktiv og debat. Fagdidaktiske læsestykker om undervisningen i dansk sprog. 1973. 125 s. Faglig-pædagogiske småskrifter om dansk sprog 3.

Bogens emne er målene for og indholdet af undervisningen i dansk sprog i forskellige skoleformer i de sidste par århundreder. Bogen falder i to dele. Første del (Direktiv) omhandler de mål som myndighederne har opstillet for undervisningen i latinskole (lærd skole, gymnasium), i almueskole (folkeskole) og på seminarier, og indeholder dels en samlet oversigt, dels en kronologisk ordnet materialesamling med uddrag af forordninger, bekendtgørelser m. v. Anden del (Debat) er et emneordnet udvalg af tekster skrevet af grammatikere, skolefolk, læserbrevsskribenter m. fl. om målene for de

enkelte discipliner i undervisningen i dansk sprog. Med stikordsregister.

Holck, Niels: Punktum punktum komma streg. Tegnsætning som udtryksmiddel. 1973. 174 s.

I modsætning til tidligere bøger om emnet (Holger Sandvad, 1920, Aage Hansen, 1957, og H. Halberstadt, 1968), giver denne bog en samlet behandling af brugen af interpunktions-tegn (herunder også tegn der traditionelt ikke medtages i tegnsætningsvejledninger, fx afstand, prikker, skråstreg). Behandlingen af de to kommateringssystemer, A-kommaet (dvs. pausekommaet) og B-kommaet (dvs. det grammatiske komma), indtager dog en væsentlig plads i fremstillingen. Bogen indeholder mange øvelser og opgaver. Med register.

Jacobsen, Henrik Galberg: Sprogrøgt i Danmark i 1930erne og 1940erne. 1973. 227 s. Dansk Sprognævns skrifter 6.

Bogens hovedemner er periodens sprogsandinavistiske bestræbelser (især Sven Clausens nordiske målstræv og Dansk Forening til Nordisk Sprogrøgt), forsøgene på at indføre mere lydrette stavemåder (Otto Jespersen, Poul Henningsen m. fl.) og diskussionen omkring retskrivningsreformen af 1948 (små bogstaver, bolle-å, kunne, skulle, ville). Desuden indeholder bogen en oversigt over de foregående århundreders sprogrøgtsbestræbelser. Med navneregister og meget fyldige litteraturlister.

Jarmsted, Knud: Meningsfuld Ortografi. Om Brugen af Store Begyndelsesbogstaver i Dansk. 1972. 107 s.

Bogen, der delvis er en sammenarbejdning af dagblads-kronikker om emnet, indeholder dels en skarp kritik af Retskrivningsordbogens regler for brug af store bogstaver og Dansk Sprognævns svarpraksis på dette punkt, dels en fyldig argumentation for en udvidet og mere funktionel brug af store begyndelsesbogstaver. Med fyldig litteraturliste og detaljeret emne- og stikordsregister.

Jysk ordbog. Udgivet af Institut for jysk Sprog- og Kulturforskning under ledelse af Peter Skautrup. Bind 1. Hæfte 2. 1972.

af — agepude (128 spalter).

Jf. omtalen af 1. hæfte i Sprog i Norden 1972, s. 110—111.

Kjøller, Klaus: Vælgeren og partiprogrammerne. En aktuell, sproglig-politisk analyse. 1973. 242 s.

Grundlaget for analysen er de politiske partiers programmer forud for folketingsvalget i september 1971. Forfatteren fremdrager en række informations- og kommunikationshæmmende faktorer i partiprogrammerne og konkluderer at programmerne ikke honorerer de krav som gennemsnitsvælgeren må stille til dem. I bogens afsluttende kapitel sættes problemet i forbindelse med spørgsmålet om samfunds-institutioners kommunikation til borgerne som helhed, og forfatteren foreslår at der oprettes et statsligt kommunikationsnævn som på videnskabeligt grundlag bl. a. skal vurdere og udtale sig om myndighedernes og de politiske partiers kommunikationspraksis. Med fyldig resumeret og kommenteret litteraturliste.

Kunøe, Mette: Barnesprog. 1972. 112 s.

Bogen er tænkt anvendt i studiekredse og til undervisning på seminarier, børnehaveseminarier og universiteter. Den behandler en række emner som forskningen af barnesprog beskæftiger sig med, og den giver eksempler på forskellige metoder. Til hvert afsnit er der knyttet øvelsesopgaver, og til slut er der en fyldig litteraturliste.

Mortensen, Frands: 22.00 Radioavis. Kommunikationskritisk analyse af 22-Radioavisen. [1972]. 226 s.+s. b 01—b 60 (afskrift af ti 22-Radioaviser fra efteråret 1970).

Ud over den egentlige analyse (som bygger på ti udsendelser fra efteråret 1970) drøfter forfatteren generelle principper for en kommunikationskritisk analyse og opstiller krav til en sådan analyses objektivitet. I selve analysen behandler forfatteren en række træk der hæmmer forståelsen, fx lange sætninger og konstruktioner uden agens. Et vigtigt ærinde for forfatteren er at påvise uoverensstemmelse mellem afsenderens (Radioavisens) erklærede formål og den ideologi som kommer til udtryk i udsendelserne.

Navne på stater. Nationalitetsbetegnelser. Udgivet af de nordiske sprognævn. 1973. 35 s. Særtryk af Sprog i Norden 1973.

Stærkt revideret udgave af hæftet Stater, hovedstæder, nationalitetsbetegnelser. 1961.

Ny ord i dansk 1968—69. 1972. 79 s. Udgivet af Dansk Sprognævn.

Bogen er første bind i serien Ny ord i dansk, der skal videreføre nyordslisterne i den nu ophørte fællesnordiske skriftserie Nordiske sprogproblemer. Den indeholder en alfabetisk liste med ca. 500 ord og ordanvendelser som i større eller mindre grad er blevet almindelige i 1968 og 1969, og en systematisk oversigt over orddannelsestyper m. m.

NyS. Nydanske Studier & Almen kommunikationsteori. Nr. 4—5. 1972—73.

Fra nr. 4 kan bl.a. nævnes følgende: Morten Levy: Om at være normalt sprog (en videreførelse af diskussionen om begrebet normalsprog, jf. Niels Erik Willes artikel i nr. 1) og Mogens Baumann Larsen: Introduktion til sociolingvistikken. Nr. 5 er udsendt under titlen Sproghandlinger og indeholder bl. a. Hanne Louise Geist og M. Baumann Larsen: Sprogsamfund, rolle/område, social institution.

Nyt fra Sprognævnet. Nr. 8—12. 1972—1974.

Bladet udgives af Dansk Sprognævn to gange om året. Hvert nummer rummer dels en artikel om et mere alment dansksprogligt emne, dels et udvalg af de svar som nævnet har givet.

Oxenvad, Erik: Bedre dansk. 5. udgave. 1970. 120 s.

I hovedsagen uændret optryk af 4. udgave. 1967. 1. udgave kom i 1950.

Rasmussen, Jens: Stil i sproget. 1972. 112 s.

Bogen giver en lettilgængelig oversigt over forskellige stilproblemer. Ud fra det grundsynspunkt at stil i lige høj grad er et dagligsprogligt og et kunstnerisk anliggende, behandles

bl. a. spørgsmål om kommunikationssituationens stildannende faktorer (afsender, modtager, emne, kode m. m.), konventionelle stiltræk og principper for stilanalyse. Med litteraturliste og stikordsregister.

Skyum-Nielsen, Peder: Om sprogrigtighed. 1973. Duplikeret. 17 s.+s. I—XII. Udgivet af Dansklærerforeningen.

Hæftet består af 2 dele: et udvalg af tekster om sprogrigtighed (Dansk Sprognævns årsberetning, læserbreve m. m.), og en karakteristik og sammenligning af teksternes grad af tolerance og deres forhold til den sociale sammenhæng og til begrebet normalsprog.

Stavning af russiske navne. Fællesnordiske transskriptionsregler. Navneliste. 1970. 96 s. Dansk Sprognævns skrifter 4.

Foruden en redegørelse for det fællesnordiske system for transskription af det kyrilliske alfabet og baggrunden for systemet, rummer bogen en navneliste med ca. 2000 russiske efternavne, fornavne og geografiske navne.

Sørensen, Knud: Engelske lån i dansk. 1973. 147 s. Dansk Sprognævns skrifter 8.

Bogen, der er den første udførlige fremstilling af sin art, behandler britisk og amerikansk engelsk påvirkning af dansk i dette århundrede og især siden 2. verdenskrig. Den giver en oversigt over alle de sproglige områder hvor indflydelsen gør sig gældende: ortografi, lydforhold, morfologi, syntaks og ordforråd, og redegør for tillempningsprocessen ved optagelse af engelske ord i dansk. Med ordregister, sagregister og bibliografi.

Togeby, Ole: Sprog og Læseproces. Om læsbarhed. 1971. 111 s.

Foruden at give en detaljeret anvisning i brugen af C. H. Björnssons læsbarhedsformel, lix, behandler bogen forholdet mellem teksters læsesværdighed og deres sproglige udformning og spørgsmålet om måling af teksters læsbarhed i det hele taget. Med mange opgaver.

NORGE

Av Alfred Jakobsen

Alnæs, Karsten: Språk og massemedier. Oslo 1973. 156 s.

Mye av den informasjon som går gjennom massemediene, tjener helt bestemte hensikter. En lederartikkel er f.eks. ofte et uttrykk for et bestemt politisk syn hos skribenten, men framstillingen tar samtidig sikte på å frambringe eller forsterke visse holdninger hos leseren. I de seinere år er det utviklet en hel vitenskap om hvilke faktorer ved avsender, budskap og medium som best fører til den ønskede reaksjon hos mottakeren.

I "Språk og massemedier" retter Alnæs søkelyset mot de formelle og innholdsmessige elementer i selve teksten som tydelig har til hensikt å frambringe bestemte reaksjoner hos leseren. Forfatteren er lektor ved Norsk Journalistskole, og han henvender seg vel i første rekke til vordende journalister, altså til dem som skal formidle informasjon; boka har imidlertid like stor interesse for mottakerne, det brede publikum. Skal vi kunne utvikle en selvstendig holdning til massemedienes budskap, er det selvsagt av største betydning å ha innsikt i avsenderens teknikk og virkemidler. Alnæs knytter hele tiden analysen til konkrete eksempler. Dermed blir framstillingen samtidig både instruktiv, lettlest og morsom.

Faktorer som spiller en viktig rolle for leserens forståelse av en tekst, er bl.a. periodestrukturen, periodelengden, ordlengden, abstraksjonsgraden og antall stavinger pr. ord.

Stor betydning for lesbarheten har også gjentakelser. Det er videre vanlig oppfatning at en leser lettere tilegner seg stoff som har tilknytning til personer. Tekster som handler om mennesker, huskes og forstås bedre enn slike som ikke gjør det. En formell kategori som også bør telle med når en skal vurdere lesbarheten i en tekst, er de såkalte substantivkonstruksjonene.

Det er ganske vanlig at forfatteren av en massemedietekst prøver å styrke sin argumentasjon ved å henvise til en eller flere autoriteter som deler hans standpunkt, og som inngir

tillit på grunn av erfaring, tidligere virksomhet osv. Velkjent er det også at forfatteren utnytter autoritetens prestisje og troverdighet på områder der denne ikke er spesialist. En annen teknikk består i å spekke sitt språk med fagtermer. Hensikten er naturligvis å overbevise leseren/tilhøreren om at her er virkelig fagkunnskap ute og går.

Ikke sjelden nytter forfatteren en tiltaleform til leseren som smigrer denne eller skaper et bilde av ham som han gjerne vil identifisere seg med. Bruk av bestemte typer språklige bilder kan bidra til å skape eller opprettholde visse holdninger hos leseren. Særlig i politiske debatter er bruk av såkalte forutsettende spørsmål et ganske vanlig overtalelesknep. Man stiller et spørsmål som krever et ja eller nei som svar. Men innebygd i spørsmålet ligger en påstand. Svarer motstanderen ja eller nei, godtar han denne påstanden.

Blakar, Rolv Mikkel: Språk er makt. Oslo 1973. 159 s.

Den språklige form et budskap er ikledt, avspeiler og er uttrykk for avsenderens perspektiv og interesser. Navnet eller den språklige etiketten virker i stor utstrekning strukturerende på mottakerens oppfatning av den eller det som bærer navnet. På den måten blir språket et effektivt virke- eller maktmiddel. Ikke minst reklamefolk og politikere utnytter dette.

I betydelig grad blir vår sosiale realitet formet og formidlet gjennom språket. Men språket er skapt og bygd opp av tidligere generasjoner. Således avspeiler det langt på vei forholdene — de sosiale og psykologiske så vel som de materielle — i tidligere tider. På den måten virker språket som et konserverende element i samfunnet.

Språket som sosialt maktmiddel opptar også psykologen Rolv Mikkel Blakar. I en artikkelsamling med tittelen "Språk er makt" forsøker han å identifisere og illustrere de språklige virkemidler som språkbrukeren disponerer over, og han viser hvordan språket avspeiler maktrelasjoner i samfunnet. Som eksempler nytter han kvinnens posisjon i mannssamfunnet. At språket vårt mangler ord som "yrkesmann", "vaskemann",

“forkvinne” og “jomherre”, men har “yrkeskvinne”, “vaskekone”, “formann” og “jomfru”, er, framhever han, helt avgjørende for hva slags sosiale realiteter vi kan gripe, forstå og formidle ved hjelp av det norske språket.

Blakar kommer også inn på den norske språksituasjonen. Han hevder at den er et ypperlig utgangspunkt for alle som vil se og oppleve hvordan språk og språkbruk er uttrykk for sosial makt. Det er gjennom språket vi griper og forstår virkeligheten. Valget mellom de to språkene (bokmål og nynorsk) representerer altså i dypeste forstand valget mellom to ulike måter å gripe og forstå virkeligheten på. Når språkminoriteter som f.eks. nynorskfolk slåss for språket sitt, da kjemper de minst like mye for å vinne respekt for sin væremåte, for sin kultur, ja, for sin identitet. Og dersom noen lykkes i å stemple et språk som mindreverdig, da har vedkommende sikret seg et “nakkegrep” på den kulturen som nytter dette språket. Blakar antyder at Norsk språkråd burde se på språkstriden ikke bare fra en filologisk synsvinkel, men også ut fra dette maktspektet.

Et viktig siktepunkt for Blakar har vært å reise problemer og provosere til debatt. Sikkert er det at boka inneholder mange interessante problemstillinger, men også atskillige påstander som vil egge til motsigelse.

Bleken, Brynjulv: Riksmål og moderat bokmål. En sammenlignende oversikt. Oslo 1973. 83 s.

Som tittelen sier, sammenligner *Bleken* i denne boka forskjellene mellom det privatnormaliserte riksmålet og den moderate eller tradisjonelle varianten av bokmål.

I første kapittel gir han en oversikt over de substantiver som bare er intetkjønnsord på bokmål, men felleskjønnsord eller valgfritt felleskjønns- eller intetkjønnsord på riksmål. I de etterfølgende kapitlene behandler han substantivbøyningen, verbalbøyningen, adjektivbøyningen og tallordene i de to målformene. Til slutt kommer de lydige og grafiske forskjeller i ordformene.

Oppstillingen er meget systematisk, og ulikhetene mellom

de to normene trer klart fram gjennom det fylldige eksempel-materialet. Alle som interesserer seg for norsk språkdebatt, vil ha utbytte av å studere den.

Gundersen, Dag og Wangensteen, Boye: Over til nynorsk. Oslo 1973. 105 s.

I denne boka blir bokmålsord oversatt og omskrevet til nynorsk. Dette er den første fornorskingsordlista der alle ord blir bøydd fullt ut. Alle former som er tillatt i nynorsk skriftmål i dag, er tatt med. Dette er gjort av omsyn til folk som har disse formene i sin dialekt.

Det er ikke alltid lett å finne et nynorskord som helt svarer til det aktuelle bokmålsordet. Stundom må en gripe til et lengre uttrykk eller skrive setningen helt om for å få fram en naturlig form. I denne ordlista finner en under oppslagsordet ofte gode forslag til slike omskrivninger.

Boka tar først og fremst sikte på å være til hjelp for alle skoleelever som har nynorsk som sidemål. Men den kan også være nyttig for andre enn skoleungdommen. F.eks. vil alle bokmålsfolk som ønsker å bruke et mest mulig hjemlig ordforråd og å uttrykke seg enkelt og greitt, her kunne få god veiledning.

Haugen, Einar and Markey, Thomas L.: The Scandinavian Languages. Fifty Years of Linguistic Research (1918—1968). Mouton The Hague. Paris. 183 s.

De to forfatterne har i denne boka satt seg som mål å gi et konsentrert oversyn over "the creative productivity of Scandinavians and non-Scandinavians alike in grappling with the problems of these languages".

Oversynet er inndelt etter språkene i følgende kapitler: 1. Dansk, 2. Svensk, 3. Norsk, 4. Færøysk, 5. Islandsk. Et avsluttende kapittel handler om panskandinaviske studier. Endelig inneholder boka en bibliografi på ikke mindre enn 50 sider.

Hvert hovedkapittel har følgende underavdelinger: 0. Generelt, 1. Normalisering, 2. Fonologi, 3. Grammatikk, 4. Lek-

sikologi, 5. Stilistikk, 6. Språkhistorie, 7. Filologi, 8. Dialektologi og 9. Stedsnavn. (Runologi er ikke tatt med i oversikten.) Innenfor hvert kapittel har Haugen hovedansvaret for de beskrivende seksjonene 0. til 5. og Markey for de historisk-geografiske 6. til 9.

En kunne ha ventet at når en så veldig stoffmengde skulle presses inn på relativt få sider, ville resultatet bli en tørr oppramsing av navn og boktitler. Dette er slett ikke tilfellet. Forfatterne har maktet å gi framstillingen liv og farge. Vi får et klart bilde av utviklingsgangen og av forskningsresultatene innenfor de enkelte disiplinene; det blir gitt treffende karakteristikk av de mest prominente forskerne og deres verker, og deres metoder blir vurdert. Verdifullt er det også at forfatterne peker på forsømte felter innenfor utforskningen av de skandinaviske språkene.

Spesialistene vil nok savne omtale av et og annet verk innenfor sine respektive felter. Dette blir likevel for bagateller å regne mot alt det stoffet som er kommet med.

For nordiske språknemnd-folk vil særlig avsnittene om Normalisering og Stilistikk innenfor hvert hovedkapittel ha interesse.

Knudsen, Trygve: Bøyningen av adjektiver som predikatsord. Maal og Minne 1973, s. 29—41.

I moderne norsk er det en tydelig tendens til kongruensløshet hos predikativet: *alle var ferdig med arbeidet; naboene var ikke glad i ham*. Knudsen gir i denne artikkelen et oversyn over de viktigste tilfellene av bøyingsløst predikativ, og drøfter dessuten årsakene til at kongruensregelen etter hvert er blitt sterkt undergravd. Han finner at både lydlig-morfologiske (særlig apokope) og syntaktisk-funksjonelle krefter har vært virksomme i den retning. De siste kreftene har virket sterkest og bredest; vi kan se utslag av dem i begge våre målformer, og ikke bare dialektbestemt. Særlig typisk er tendensen til bøyingsløst predikativ der hvor det er gått inn som ledd i en fast verbal gruppe: *være klar over* = 'innse, skjønne', *være redd for* = 'frykte'.

Målstrid er klassekamp. Målpolitiske artikler redigert av E. Hanssen og G. Wiggen. Oslo 1973. 102 s.

I de seinere år har det vokst fram en sterk interesse for språk-sosiale forhold. Det er naturlig at denne interessen i vårt land knytter seg konkret til vår egen målsituasjon og målstrid. En rekke av våre yngre språkfolk understreker at all språkstrid er politisk strid, og at debatten nå må føres ut fra arbeiderbevegelsens perspektiv.

En viktig kilde i denne debatten er det som ble skrevet før krigen i arbeiderbevegelsens organer. Eskil Hanssen og Geirr Wiggen har i denne boka samlet en del artikler fra mellomkrigstida som de mener har noe å si sosialister i dag når det gjelder språkbruk og holdningen til målstrevet. Det dreier seg om innlegg som Halvdan Koht, Olav Rytter, Hans Vogt o.a. skrev i arbeiderbevegelsens organer og i Studentmållagets tidsskrift "Mål og makt".

Disse artiklene belyser målstriden fra et sosialistisk synspunkt. De analyserer dens sosiale og politiske bakgrunn og prøver å legge grunnlaget for en målpolitikk i samsvar med arbeiderbevegelsens interesser. I en "Innleiing" til artikkelsamlingen hevder utgiverne at norske sosialister i dag må lære av hva tidligere generasjoners sosialister har erkjent.

Ny målstrid, ved Geirr Wiggen. Oslo 1973. 116 s.

Boka inneholder en samling artikler og innlegg om språk, samfunn og ideologi. Den tar et klart politisk standpunkt i språkdiskusjonen. Boka faller i tre deler. Den første delen består av Wiggens forord og den innledende artikkelen som har gitt boka navn. Den er også skrevet av Wiggen og gir uttrykk for det allmenne språkpolitiske synet til forfatteren og den gruppen han representerer. Andre del er en samling artikler som gir en teoretisk innføring i ideologikritisk språkbruksanalyse, bl.a. på grunnlag av Fillmores kasusteorier. Artiklene er skrevet av yngre språkfolk ved Universitetet i Oslo. I den siste delen får vi innleggene i en debatt om talemålsnormering som fant sted i aviser og tidsskrifter vinteren

1973. Sett i sammenheng skal disse tre delene utgjøre en enhet av teori og praksis.

Diskusjonen om talemålsnormering startet med en kronikk av Finn-Erik Vinje i Arbeiderbladet. Her tok han til orde for en talespråklig overnorm for hvert av våre to skriftspråk. Vinjes hovedsynspunkt er at med den store geografiske og sosiale bevegelighet vi i dag har i befolkningen, får dialektbrukerne på grunn av kommunikasjonsvanskene behov for å nytte et normaltalemål ved siden av dialekten. Det må være skolens oppgave å gi elevene opplæring i det normaliserte talemålet, og de offisielle språkorganene må støtte opp om dette arbeidet.

Vinjes kronikk førte til at en rekke yngre språkfolk kom med motinnlegg. De hevder her at den største språklige motsetningen i Norge går mellom overklassespråk og underklassespråk og ikke mellom bokmål og nynorsk. Språket er et maktmiddel, et ideologisk våpen som blir brukt av makthaverne i samfunnet for å konsolidere samfunnsstrukturen. Hvis Vinjes forslag ble realisert, ville det innebære en trusel mot dialektene og dialektbrukerne. Etter deres mening er hans syn uttrykk for en ideologi som aksepterer den nåværende samfunnsordningen og tar den som en selvfølge. Talemålsnormering på et slikt grunnlag ville være en ny innrømmelse til de politiske og økonomiske makthaverne. Målstriden har i etterkrigstiden vært en "krangel om bøyingsformer og endinger". Men denne striden har tilslørt språkets sosio-økonomiske basis. Det må heretter legges andre premisser til grunn for språksynet. Vi må ha innsikt i maktforhold og klassestruktur i samfunnet for å kunne ta standpunkt til språket omkring oss.

Papazian, Eric: Språkstrid og språkpolitikk i Norge i dag. Nordisk tidsskrift. Stockholm 1973, s. 309—319.

Papazian, som er lektor i norsk ved Universitetet i Oslo, tar i denne artikkelen utgangspunkt i boka "Ny målstrid" (se omtale av den s. 135). Han gjør først kort greie for den språkpolitiske bakgrunnen for boka. Dernest refererer og kommenter

terer han det språkpolitiske synet som den representerer, og de mest sentrale synspunktene i debatten om språknormering som er innholdet i bokas siste del. Til slutt gjør han greie for sitt eget syn på språknormering.

Artikkelen kan anbefales alle som ønsker å sette seg inn i språkpolitikken i vårt land i dag.

Vinje, Finn-Erik: Ord om ord. Innledning til en norsk ordlagingslære. I. Tapir Forlag, Trondheim 1973. 171 s. (stensil).

Vi har ennå ikke fått en samlet framstilling av moderne norsk ordlagning. I faglitteraturen finnes det spredte opplysninger, men noe av dette stoffet er til dels vanskelig tilgjengelig.

Høsten 1972 holdt Vinje en forelesningsrekke om norsk ordlagning, og etter ønske fra studentene lot han forelesningene stensilere.

Særlig siste halvpart av boka inneholder atskillig av interesse for norsk språknormering. Her behandler forfatteren emner som samdannelser, avledning av sammensetning, ellipser, retrograderinger etc., substantiviske sammensetninger, førsteleddets form i sammensetninger av substantiv+substantiv, sammensetninger med proprium som førsteledd og flerleddete og sammensatte gatenavn. Vinje har samlet et rikholdig eksempel materiale særlig fra avisspråket. Verdifullt er det også at han jamfører med svensk og dansk ordlagning.

Vinje, Finn-Erik: Skriveregler. Oslo 1973. 63 s.

Er en i tvil om skrivemåten av et ord, kan en hvilken som helst ordliste gi en opplysning om den. Men vi har også rettskrivningsregler av et annet slag. Det gjelder forskrifter for bruk av skilletegn og andre skrivetegn, for rekkefølgen av tegn og for bruk av stor eller liten forbokstav. I dette heftet har Vinje samlet reglene for anvendelsen av slike tegn. Han tar også opp noen tilgrensende emner som forkortinger, deling og sammenskrivning av ord, bruk av skråstrek og bindestrek, skrivemåten av titler og talluttrykk osv. Han gir korte og greie forklaringer for reglene og belyser dem med velvalgte eksempler.

Tanken er at boka skal komme alle de yrkesgrupper til hjelp som i sitt daglige arbeid støter på slike praktiske rettskrivningsproblemer.

Vinje, Finn-Erik: Språkplanlegging. Mål og metoder. Tapir Forlag, Trondheim 1973. 44 s.

I vårt hundreår er språkets sosiale og kommunikasjonsmessige sider kommet sterkt i forgrunnen. Språket betraktes ikke lenger som en organisme som blindt følger sine egne lover, men som et sosialt fenomen som påvirkes av de allmenne sosiokulturelle faktorer.

Med denne framhevingen av språket som et sett av sosiale vaner følger naturlig den oppfatning at disse vanene liksom andre sosiale konvensjoner bevisst kan forandres. Siden språkets hovedfunksjon er å bidra til kommunikasjon mellom mennesker, blir spørsmålet hvordan vi kan påvirke språket slik at det best fyller sin funksjon som kommunikasjonsmiddel. Den nye språkvitenskapelige disiplinen som har fått navnet language planning eller språkplanlegging, er sprunget fram av dette behovet.

I denne artikkelen drøfter Vinje språkplanleggingens mål og metoder. Han tar bl.a. opp spørsmålet om hvilke krav vi må stille til den ideelle språkform, og han kommer inn på problemet med å innpasse de engelsk-amerikanske lånordene i norsk språkstruktur.

En viktig side av språkplanleggingen er gjennomføringen av programmet, strategien, metodene for hvordan språksamfunnet skal overtales til å akseptere de tilrådinger og forslag som planleggeren kommer med. Vinje understreker meget sterkt at for å nå et godt resultat på dette feltet er det nødvendig med et nært samarbeid mellom teoretiske lingvister, sosiolingvister, psykolingvister, sosiologer, psykologer og samfunnsforskere.

Artikkelen kan leses med utbytte av alle som arbeider med språknormering.

SVERIGE

Av *Margareta Westman*

Ahlgren, Inger: Språkpsykologi. Lund 1973. 80 s.

Boken är en introduktion i språkpsykologiska problem. Som utgångspunkt ställer författaren frågan hur idén om en idealiserad lyssnare/läsare går att förena med det faktum att det finns språkförändringar, sociala språkskillnader och språkliga handikapp. Därefter ges översikter över de neurologiska förutsättningarna för människans språkförmåga, och perceptionen diskuteras. Vidare behandlas utvecklingen av tanke och språk hos barn. Afasi och dövhet får var sitt kapitel. Boken avslutas med ett resonerande kapitel om grammatikens psykologiska relevans.

Andersson, Ulf-L.: Konsten att kommunicera. Stockholm 1971. 180 s.

Författaren är inte språkvetenskapsman utan arbetar som konsult med informationsverksamhet. Boken vänder sig till fackskribenter och andra informatörer. Den innehåller bland annat ett ganska detaljerat och instruktivt avsnitt om hur man bygger upp en text, stycke för stycke. Författaren jämför också vad han kallar statiska meningar och dynamiska, sådant som skillnaden mellan uttryck med *är* och uttryck med *gör*. Även samspelet mellan bild och text behandlas. Författaren håller sig genomgående till verkan av det skrivna, till hur ett visst framställningssätt kan tänkas fungera.

Collinder, Björn: Svensk språklära. Lund 1974. 258 s.

Enligt företalet riktar sig boken till lärare på skolans och kursverksamhetens alla trappsteg. Syftet är att skapa en svensk språklära utan sneglingar mot den latinska grammatiken.

Boken är mycket innehållsrik. Huvudkapiteln heter Ljud-

lära, Ordlära, Satslära, Uttalslära och stavning. Det omfattar rikaste avsnittet är ordläran. Där behandlas i tur och ordning: namnord (substantiv), binamn (adjektiv), syftningsord (huvudsakligen pronomen), verb, partiklar (adverb, prepositioner, konjunktioner, interjektioner). Man får inte bara översikter över ordböjning och ordformer utan ofta förekommer exkurser och utvecklingar om vissa funktioner eller vissa aspekter.

Boken är försedd med mycket utförliga ordregister och sakregister.

Enkvist, Nils Erik: Stilforskning och stilteori. Lund 1974. 211 s.

Framställningen är uppdelad på två huvuddelar. I den första behandlas stilforskningens utveckling med början hos antikens retoriklärare. Utom en historisk översikt innehåller avsnittet också redogörelser för stilforskning i olika länder. Det andra huvudavsnittet tar upp frågor som är aktuella inom stilteori och forskningsmetodik. Där diskuteras bl.a. stil såsom val, stil och kontext, stil såsom jämförelse. Vidare behandlas stilartsfrågan och problemet med att beskriva stilmarkörer. Boken avslutas med en diskussion av kvantitativ stilistik och attributionsfrågor. Den är också försedd med en omfattande bibliografi.

Hasselmo, Nils: Amerikasvenska. Skrifter utgivna av Svenska språknämnden 51. Stockholm 1974. 324 s.

I sin beskrivning av svenskans utveckling i Amerika, börjar författaren med att skildra emigranternas förhållanden. Han visar i vilken utsträckning utvandrarerna behöll sitt modersmål, och hur de betraktade svenskan. Han beskriver noggrant på vilka punkter som engelskan bröt in i deras språk och vilka generella regler som formade blandspråket på olika nivåer. Boken innehåller en mängd exempel från inspelningar och uppteckningar av autentiskt material.

Karlgren, Hans: Latskrift. Stockholm 1973. 290 s.

En orientering om vad stenografi är jämte en fullständig kurs i anteckningsstenografi enligt Melins system för folk med skrivbordsarbete. Boken inleds med en frisk plädering för nyttan av stenografikunskaper vid allt slags intellektuellt skrivarbete. Vidare diskuteras olika principer för grafisk utformning av skriften. Läsaren får också klart för sig vilken grad av språkanalys som krävs för kortskrift av olika slag. Utom själva kursen med övningar innehåller boken också en översikt över stenografins historia och en diskussion av dess framtid. Författaren är språkman och har i åtskilliga år tjänstgjort som stenograf i riksdagen.

Lindberg, Ebba: Studentsvenska/Studier i stockholmsabiturieters examensuppsatser 1864—1965. Stockholm 1973. 387 s. + textbil.

En doktorsavhandling som beskriver förändringarna i syntaxen i studenternas uppsatser under 100 år. De drag som framför allt behandlas är förskjutningar i meningslängd och meningsbyggnad samt samspelet mellan satsfunktion och satsplats. Ytterligare två viktiga konstruktioner belyses, nämligen bruket av huvudsatsordföljd och satsfläta. Men boken är inte enbart en deskriptiv framställning av elevernas språk, utan författaren diskuterar också hur lärarna har ställt sig till de olika dragen vid olika tidpunkter. Boken avslutas med ett helt kapitel om språknormer och normeringsbehov. Där diskuteras författarens problemen med konkurrerande stilmönster, hur artificiella normer har vidgat klyftan mellan elevernas levande språkkänsla och de mönster skolan ville inpränta. Men författaren visar också hur mer funktionella normer har konkurrerat och konkurrerar med de artificiella.

Nilsson, Stig: Terminologi och nomenklatur. Studier över begrepp och deras uttryck inom matematik, naturvetenskap och teknik. I. Lund 1974. 303 s.

En doktorsavhandling av en språkman med praktisk erfarenhet av naturvetenskapens och teknikens språkproblem. För-

fattaren vill visa hur terminologier har utvecklats och vad som kännetecknar terminologier. Dessutom har han undersökt enskilda försök att skapa terminologier inom området matematik. Han klargör skillnaden mellan nomenklatur och terminologi och grafiska symboler. Han diskuterar olika benämningsprinciper såsom bruket av metaforer och det av Aristoteles formulerade kravet att termen bör säga något viktigt om referenten. Vidare behandlas Linnés idé om en bestämd relation mellan begrepp och benämning som grundar sig på en gruppering av begreppen i en systematisk hierarki. Matematikterminologi belyses särskilt genom en grundlig genomgång av Stiernhielms arbete på området.

Pinomaa, Mirja: Social variation i Helsingforssvenskans syntax. MATS (=Meddelanden från avdelningen för tillämpad nordisk språkvetenskap vid Lunds universitet) 6. Stencil, Lund 1971. 129 s. +bil.

En undersökning på linje med Bengt Lomans, Jan Einarssons och Nils Jörgensens vid Talsyntax i Lund. Författaren har bl.a. funnit att de bland helsingforsarna som har de längsta meningarna i sitt tal är personer ur socialgrupp två, vilket närmast tolkas som uttryck för social uppåtanda. I rapporten beskrivs också hur skilda sociala bakgrundsvariabler har viktats in vid bedömningen av socialtillhörighet.

Platzack, Christer: Språket och läsbarheten. Lund 1974. 140 s. +appendix.

Den första svenska psykolingvistiska doktorsavhandlingen. Genom omfattande experiment försöker författaren finna vilka språkliga drag som gör en text svårläst eller lättläst. Grundhypotesen är att av två synonyma meningar går den lättast att läsa, som snabbast ger läsaren möjlighet att göra sig en riktig föreställning om vilka grundläggande relationer som uttrycks. Hypotesen prövas för tydlighetskommatering, för sammanfattande *så*, för utelämnade relativpronomen, för olika ordföljder. Dessutom prövas meningslängd och frågan

om läsaren uppfattar innehållet i huvudsatser som viktigare än innehållet i bisatser.

Författaren har hela tiden arbetat med olika grupper av försökspersoner som fått läsa olika versioner av samma texter. Deras läsning har mätts dels i läshastighet, ord per minut, dels i antalet rätta svar på innehållsfrågor. Alla experiment beskrivs noggrant och resultaten listas i appendix.

Utom diskussionerna av de egna resultaten ger författaren också en översikt över tidigare läsbarhetsforskning.

Sigurd, Bengt: Språk i arbete. Stockholm 1973. 116 s.

En samling uppsatser om ordens och tecknens roll i samhället. Inledningsvis ges en översikt av semiotik, dvs. vetenskapen om språk av alla slag. Så följer en uppsats om språkets uppgifter och om vad kommunikation är, och en om vägmärken och skyltar. Författaren diskuterar också olika försök att lära apor språk. I två uppsatser behandlas språk på datamaskin och ord i dataåldern. I den sista uppsatsen tar författaren upp vilka nya områden som nu öppnar sig för språkforskning och språkvård.

Svenskans beskrivning 7. Publicerad i *Folkmålsstudier*, Åbo 1973. Red.: Christer Hummelstedt. 243 s.

Volymen innehåller följande 20 uppsatser:

Sture Allén: Om fraser i svenskan

Jan Anward: Svenskans ordföljd — kontextanpassning och kontrast

Allan Berthelsen & Thyra Ribbing: Test för mätning av nordiska akademikers förståelse av de övriga nordiska språken

Lars Bleckert: Aspekter på nusvensk diftongering

Veronica Bonebrake: The role of syllabification in Swedish nasal assimilation. Part I: Competence study

Peter Cassirer: Regler för syndes i svenskan

Stig Eliasson: Generativ fonologi, morfofonemik och svenskans [š] och [ç]

Martin Gellerstam: Etymologiska frekvenser i det centrala ordförrådet

Gösta Holm: Betydelse, gestalt, funktion

Åke Jonsson: Skrivs eller skrivs? Något om verbens s- och es-former

Sven Lange & Kenneth Larsson: Syntaxen i en 20—22 månader gammal flickas spontana tal

Per Linell: Fonem eller underliga representationer? Om argument för en konkret(are) fonologi

Leif Nyholm: Ändelsevariation i helsingforsiskan

Christer Platzack: Korta meningar och läsbarhet

Mikael Reuter: Kvantitetsförhållanden i helsingforsiskan

Peter A. Sjögren: Konsten att placera. En studie i placera-verbens semantik

Ulf Teleman: Hur mycket står det i texten?

Sture Ureland: Historical change of syntactic domain in Swedish

Margareta Westman: Om oregelbundna meningar i sakprosa

Gun Widmark: Språkförändring och socialgruppsbyte

Svenska studier från runtid till nutid tillägnade Carl Ivar Ståhle. Skrifter utgivna av Nämnden för svensk språkvård 48. Stockholm 1973. 250 s.

Samlingen innehåller 21 uppsatser i många skilda ämnen. De för språkvården direkt intressantaste är nog de följande: Om engelskans inflytande på svenskan av *Ragnhild Söderbergh*, Varer svenske! av *Ebba Lindberg* (om puristiska principer vid rättandet av studentuppsatser under 1800-talets senare del), Ensam delägare av *Erik Wellander* (om katakreser), Brott, paus, planering av *Bengt Loman* (ett program för undersökning av förhållandet mellan syntaktiska och prosodiska gränser i spontant talspråk), Förskjutningar i uttalet av främmande ord i svenskan. Några iakttagelser i SAOL av *Rolf Hillman*, En blick in i dagens språkhistoria av *Gun Widmark* (om förändringar i uttalet av kort *o* framför *rt* i olika socialklasser och åldersgrupper) och Synpunkter på

sociolingvistikerna av *Karl-Hampus Dahlstedt* (om hur sociolingvistiska fynd luckrar upp eller tvingar fram en ny syn på begreppet competence).

Teleman, Ulf & Forkner, Marianne & Mitsell, Hans & Molin, Barbro & Wikman, Ingrid: Åtta texter ur Dagens Nyheter. En läsbarhetsstudie. MATS 11 (jfr *Pinomaa* ovan). Stencil, Lund 1973. 87 s. + bil.

Underlaget för denna undersökning är fyra par texter ur Dagens Nyheter, där varje par behandlar samma ämne. Man lät två försöksgrupper med olika utbildning läsa texterna. Resultaten mättes med flera mätmetoder, nämligen skattning, läshastighet, förståelse, lucktest, EMG (mätning av elektrisk aktivitet i mylohyoidmuskeln) och registrering av ögonrörelserna.

Undersökningsgruppen analyserade texterna med utgångspunkt i åtskilliga hypoteser om vad som gör en text svårtillgänglig och redovisar resultaten av analyserna mot läsbarhetsmätningarna.

Thorell, Olof: Svensk grammatik. Stockholm 1973. 302 s.

Enligt förordet är boken i första hand avsedd som lärobok vid universiteten. Den är en i huvudsak deskriptiv framställning av "det svenska riksspråkets struktur". Beskrivningen grundar sig på form och betydelse hos de skilda grammatiska enheterna, och de grammatiska relationerna beskrivs efter funktion och position. Det är tydligt — och framgår också av förordet — att Poul Diderichsens grammatiska modeller, t.ex. hans satschema, har spelat stor roll för framställningen.

Boken är mycket systematisk, den börjar med en översikt: Morfologi och syntax, där termerna presenteras. Därefter heter kapitlen: Substantiv — Substantivfrasen — Adjektiv — Pronomen — Räkneord — Verb — Infinitiv, particip och supinum — Verbfrasen — Partiklar. Allmän översikt — Adverb — Preposition — Subjunktion — Konjunktion — Inter-

jektion — Satsen: huvudsats — Satsen: bisats — Hypotaktisk satsfogning — Satsflätning och satsklyvning — Fritt meningsled — Meningsbyggnad.

Boken är lätt att hitta i tack vare utförliga ord- och sakregister. Den har också fylliga litteraturanvisningar till varje kapitel.

Uthorn, Nils & Thulstrup, Åke & Allén, Sture: Tre uppsatser om stavning. Språkvårdssamfundets skrifter. Lund 1973. 55 s.

Volymen inleds med uppsatsen *Svenska eller svänska?* av Nils Uthorn. Den handlar om stavningen av *e-* och *ä-ljuden* i svenskan. Författaren beklagar svenskarnas vägran att på ett förslag om skandinavisk enhetlighet byta *ä*-tecknet mot *æ*-tecknet. Men han går också längre. Han föreslår att *ä* ersätts med *e* i alla svenska ord som tidigare hade *e*-stavning, ja, i alla ord där inte *ä* står för långt *ä-ljud*. Och dessa få kvarvarande *ä* borde då skrivas med tecknet *æ*.

Nästa uppsats heter *Sj-ljudets stavning i lånord*, och är skriven av Åke Thulstrup. Författaren går igenom de varierande stavningarna av *sj-ljudet* i franska, engelska, tyska, exotiska (!) och grekiska lånord. Det är framför allt den ymniga stavningen med *sch* i alla typer av ord, som författaren vänder sig mot. Han argumenterar för Carl Sigfrid Lindstams förslag att *sch*-tecknet bör ersättas med *sj* i alla lånord, men reserverar sig för de franska som genomgående bör få *ch* i de fall då *sj-ljudet* går tillbaka på ett tonlöst franskt.

Den tredje uppsatsen *Stavning* är skriven av Sture Allén. Där behandlas en del frågor av principiell betydelse. Han diskuterar relationen mellan tal och skrift och diskuterar normerna. Han nämner de grafotaktiska reglerna, samhörighets- och åtskillnadsreglerna, och betonar att stavningsskicket är en kompromiss som har vuxit fram under århundradenas lopp. Han menar att vi inte känner till något alternativ som med säkerhet är klart överlägset vårt nuvarande stavningsskick och därför inte bör satsa på någon reform. Skriftsystemet är dessutom så viktigt både för samhället och individen att det bör hanteras lika varsamt som andra delar av den språk-

liga strukturen. Och med den utgångspunkten borde man föra en öppen principdiskussion.

Wellander, Erik: Kommittésvenska. Andra upplagan. Skrifter utgivna av Nämnden för svensk språkvård 50. Stockholm 1974. 131 s.

En analys av utredningssvenskan, med åtskilliga exempel och råd åt de skrivande. Mycket av vad som sägs i boken har en räckvidd långt utanför kommittéspråkets gränser. Denna nya upplaga är varsamt bearbetad av författaren.

Boken utkom första gången i serien Statens offentliga utredningar, men har inte kunnat köpas i bokhandeln sedan 1950-talet.

Wellander, Erik: Riktig svenska. Fjärde omarbetade upplagan. Stockholm 1973. 310 s.

En grundligt omarbetad ny upplaga av standardverket Riktig svenska. Åtskilligt i de inledande kapitlen är omskrivet, bl.a. behandlas förhållandet mellan talspråk och skriftspråk mer utförligt än tidigare.

På många enskilda punkter har Wellander jämkat sin uppfattning om vad som är korrekt språkbruk. Naturligtvis gäller detta för verbens särskilda pluralformer, som nu anges som slopade. Men även många andra drag diskuteras där det korrekta skriftspråket för närvarande vacklar. Nya synpunkter finns t.ex. i frågan om *han/hon* eller *den* om person, i frågan om bruket av *antingen* — *eller* i stället för *vare sig* — *eller* och i frågan huruvida man skall skriva *de*, *dem* eller *dom*. Men mycket har självfallet också behållits från den äldre upplagan.

Genom översynen har Riktig svenska återigen blivit den centrala handboken för den som vill skriva korrekt och klar sakprosa. Den nya upplagan har ny, mera överskådlig layout och utförligare register.

Wessén, Elias: Våra ord, deras uttal och ursprung. Andra, tillökade upplagan. Stockholm 1973. 530 s.

Denna nya upplaga innehåller ca 400 fler uppslagsord än den tidigare. De tillagda orden är dels sådana som har fått större spridning i svenskan sedan första upplagan kom ut, t.ex. *astronaut, biocid, kibbutz, porr*, dels dialektala ord som *la, godhällig, hialös*. Dessutom har det tillkommit en del vardagliga ord och ett antal sammansättningar. Men det är inte bara antalet uppslagsord som har ökat, utan även artiklarna har i vissa fall blivit fylligare. Wessén har nu i större utsträckning tagit med etymologier även till grundorden till lånord.